

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Олійник Тетяни Іванівни

на дисертацію Цуй Хаожань

«Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій», подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Стрімкий ріст і розвиток ІТ-сфери суттєво вплинув на всі аспекти людської діяльності, повністю змінивши підхід до ресурсного забезпечення закладів загальної середньої освіти, що проявляється у впровадженні в навчальний процес сучасних технологій. Такі зміни охопили всі навчальні дисципліни в школах та зумовили необхідність створення нової освітньої моделі, заснованої на використанні комп'ютерних технологій, що в перспективі може сприяти активізації пізнавальної діяльності учнів.

Однак, як слушно зазначає автор, в сучасних закладах загальної середньої освіти на уроках мистецтва спостерігається зниження пізнавальної активності школярів. Це зумовлено не лише недостатньою кваліфікацією окремих педагогів, а й потребою у впровадженні новітніх підходів, методів і форм навчання мистецтва. Такі чинники вимагають пошуку дієвих рішень щодо вдосконалення загальної мистецької освіти шляхом розробки методології та практичного використання комп'ютерних технологій. Отже, можна стверджувати, що дослідження Цуй Хаожань є **своєчасним і має значну наукову цінність.**

Обґрунтованість і достовірність наукових висновків, поданих у дисертації, не викликає сумнівів, оскільки вони визначаються теоретико-методологічними позиціями, що становлять базис дослідження, підтверджуються отриманими результатами, використанням значного обсягу

науково-педагогічних джерел українських та зарубіжних дослідників (206 найменувань), а також застосуванням сучасних методів здійснення експериментального дослідження.

Відповідно до теми в дисертації виділено суперечності, визначено мету дослідження, поставлено відповідні завдання в логічній послідовності. Об'єкт та предмет характеризуємо як адекватні цілям та завданням дисертації.

У дослідженні ефективно застосовувався комплекс методів: *теоретичних* – спрямованих на отримання даних стосовно предмета дослідження й формулювання висновків; *емпіричних* (методи педагогічного спостереження, бесіди, анкетування, інтерв'ювання учасників освітнього процесу; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний)) – для діагностики стану й визначення рівнів сформованості пізнавальної активності молодших школярів, експериментальної перевірки ефективності розробленої методики; *статистичних* (методи статистичної та математичної обробки результатів експериментального дослідження, поданих у вигляді таблиць і рисунків) задля підтвердження ефективності запропонованої методики.

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями. Окремо необхідно наголосити на широкому впровадженні результатів дисертації в освітній процес закладів загальної середньої освіти, що підтверджується відповідними довідками про впровадження.

У результаті це дозволило теоретично обґрунтувати наукову новизну дослідження та впровадити результати дисертаційної роботи в освітню галузь, що визначило її практичне значення.

Характеризуючи наукову новизну дослідження, слід відзначити, що автором уперше у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження процесу формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках

мистецтва засобами комп'ютерних технологій, розроблено компонентну структуру пізнавальної активності молодших школярів у єдності мотиваційного, інтелектуально-процесуального, особистісно-пізнавального компонентів; обґрунтовано методику формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, в основу якої покладено: особистісно зорієнтований та діяльнісний наукові підходи; загальнодидактичні і специфічні принципи, педагогічні умови.

Варто підкреслити й основні здобутки, що визначають **практичне значення дослідження** та вказують на можливість використання представлених положень, висновків та рекомендацій у навчальному процесі закладів загальної середньої освіти, у розробці навчальних та методичних рекомендацій. Важливо відзначити, що розроблені діагностувальні та формувальні методики можуть бути рекомендовані для використання в музично-педагогічній практиці освітніх закладів України та Китаю.

Виділимо ще низку переваг дослідження.

По-перше, у дисертації автором обґрунтовано методологічні засади досліджуваної проблеми, які базуються на сукупності наукових підходів (особистісно орієнтованого та діяльнісного) та принципів (як загальнодидактичних, так і специфічних). Водночас, на особливу увагу заслуговують детально висвітлені специфічні принципи, до яких автором віднесено формування інтересу до музичної діяльності, варіативності та гнучкості, діяльнісного освоєння мистецтва, розвитку естетичного почуття, захопленості музичною діяльністю.

По-друге, переконливим є твердження автора щодо необхідності впровадження низки педагогічних умов задля підвищення ефективності формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, до яких автор зараховує: запровадження навчального комплексу «Мистецтво й комп'ютерні технології в початковій школі»; організація сучасного цілісного інформаційно-освітнього середовища, що сприятиме підвищенню інтенсивності та результативності процесу

формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій; запровадження особистісно зорієнтованого підходу в процесі формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій.

По-третє, цінною є запропонована автором організаційно-методична модель формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, що містить цільовий, змістово-процесуальний та оцінно-результативний блоки.

Цільовий блок детально увиразнює мету дослідження, що полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці методики формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, розкриває наукові підходи та принципи, що виступають підґрунтям досліджуваного процесу. Змістово-процесуальний блок включає педагогічні умови формування досліджуваного феномену в учнів початкової школи засобами комп'ютерних технологій, а також форми і засоби, що використовуються під час формувального експерименту. Результативний блок моделі містить відомості про критерії, показники та рівні сформованості пізнавальної активності молодших школярів.

По-четверте, переконливими є представлені дисертантом результати експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, що сприяла досягненню учнями експериментальної групи більш високих результатів за всіма критеріями.

По-п'яте, заслуговує на схвалення теоретико-допоміжний матеріал, представлений у додатках до дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати виконаного дослідження викладено у 6 публікаціях, із них 6 одноосібних, із яких 3 статті в наукових фахових виданнях України, 3 праці апробаційного характеру. В опублікованих працях відображено результати

кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації. Посилання на публікації відображено в роботі.

Наукові положення, висновки і рекомендації дослідження апробовано під час міжнародних науково-практичних конференцій. Отже, дисертаційну роботу Цуй Хаожань, зважаючи на форму та змістову складову, можна вважати завершеною працею.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих дисертантом результатів, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. Обґрунтування актуальності теми було б більш переконливим, якби автор у вступі лаконічно представив основні результати аналізу сучасного стану формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, та охарактеризував причини, що спонукають переглянути існуючі засади досліджуваної активності в цієї категорії учнів.

2. У підрозділі 1.1. дисертації детально розкриваються структурно-змістові характеристики пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку. На наш погляд, було б доцільно теоретично насичений текст вказаного підрозділу доповнити унаочненням у вигляді аналітичної схеми або таблиці.

3. На нашу думку, в тексті дисертації варто було б представити більш вичерпну інформацію щодо особливостей організації сучасного цілісного інформаційно-освітнього середовища.

4. У тексті дисертації мають місце окремі огріхи редакційного характеру. Не вважаємо за потрібне їх коментувати, оскільки завдання опонента полягає у ґрунтовному аналізі наукової суті проблеми дослідження.

Варто вказати, що надані зауваження є рекомендаційними і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового рівня дисертаційної роботи Цуй Хаожань.

Загальний висновок. Дисертація Цуй Хаожань є завершеною, оригінальною науковою працею, що має теоретичне та практичне значення для розвитку української освітньої системи. Дослідження характеризується новими, раніше не захищеними положеннями, а отримані, у підсумку, наукові результати розв'язують, у своїй єдності, актуальну проблему. Отже, зважаючи на викладене, вважаємо, що дисертаційна робота «Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій» відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Цуй Хаожань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інструментального
виконавства Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Тетяна ОЛІЙНИК

Підпис Т. І. Олійник засвідчую.

Ректор Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, доктор
педагогічних наук, професор

Олександр БЕЗЛЮДНИЙ